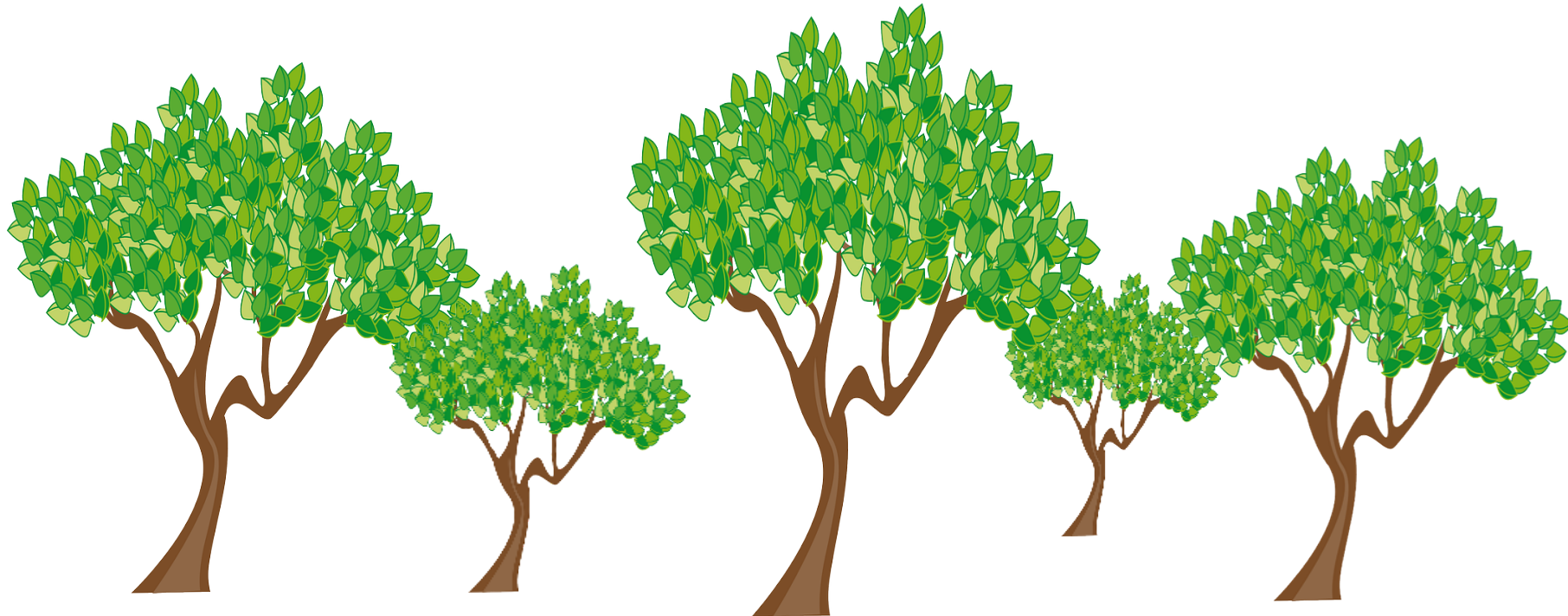

Ambitioner og prioriteringer på sundhedsfremme- og forebyggelsesområdet

Oplæg fra Kultur-, Sundheds- og Beskæftigelsesudvalget – Byrådets temamøde 12. 11. 2020

1. Fælles om trivsel i ungelivet

Lokalsamfund

Natur

Sundhedspolitikken Sundhedsaftalen
Skanderborg Kommune - Mennesker møder mennesker

Hvad er udfordringerne?

Sigtet er, at nye tiltag og omlægning af eksisterende indsats skal give resultater i relation til centrale udfordringer vedr. borgernes trivsel. Afhængig af prioriteringer i indsatserne vil der kunne tages fat om en eller flere af udfordringerne.

I forhold til ungemålgruppen er sundhedsudfordringerne bl.a.:

- Blandt unge mellem 16-24 år angav 3 ud af 4 i 2017 at have god trivsel og livskvalitet. Det var signifikant færre end i 2013, hvor andelen var 85 %.
- Flere unge oplever at have et højt stressniveau og andelen steg fra 30 % i 2013 til 41 % i 2017.
- Målt på binge-drinking (mere end 5 genstande ved samme lejlighed), fuldskab og mængden, der bliver drukket, har danske unge Europarekord. Det er på trods af, at debutalderen for at drikke alkohol er blevet højere og mængden, der drikkes, er blevet mindre blandt danske unge i de seneste årtier.
- I 2019 var mere end hver fjerde (26 %) af de 15-29 årige rygere – enten som daglig ryger eller lejlighedsvis ryger. Dermed er de unge den aldersgruppe med flest rygere

I forhold til befolkningen generelt (fra 16 år og op) handler det bl.a. om:

- Der er i perioden fra 2010 til 2017 sket en signifikant stigning fra 24 % til 30 % i andelen af borgere med et højt stressniveau i Skanderborg Kommune.
- Andelen af borgere med nogenlunde eller dårlig trivsel og livskvalitet var 28 % i Skanderborg Kommune i 2017.
- I 2017 angav 13 % af borgerne i Skanderborg Kommune at have dårligt selv vurderet helbred. Det svarer til 6.200 borgere.
- 40 % af borgerne i Skanderborg Kommune angav at have to eller flere kroniske sygdomme (multisygdom) i 2017. Der er sket en signifikant stigning i andelen med multisygdom fra 2010-2017 i Skanderborg. Sammenlignet med den generelle befolkning oplever signifikant flere borgere med multisygdom svær ensomhed og depression.
- I 2017 var 19 % af borgerne i Skanderborg Kommune fysisk inaktive. Sammenlignet med Region Midtjylland er der i Skanderborg Kommune signifikant flere fysisk inaktive borgere, der ønsker at være mere fysisk aktive.
- I 2017 var andelen af borgere over 16 år med moderat og svær overvægt i Skanderborg Kommune henholdsvis 36 % og 15 % svarende til i alt 21.400 borgere.
- Der er en social ulighed i sundhed blandt andet målt på mental sundhed, generelt helbred og sundhedsvaner. Blandt borgere med et lavt uddannelsesniveau og borgere, der er ledige, på kontanthjælp, sygedagpenge eller lignende og på førtidspension er der en signifikant højere andel som **eks.** har et højt stressniveau, har dårligt selv vurderet helbred og nedsat arbejdssevne.

Hvorfor "Fælles om trivsel"?

Oplægget tager afsæt i en forståelse af trivsel, som både indbefatter mental, fysisk og social trivsel

I tråd med Skanderborg Kommunes sundhedspolitik vil det sige,

- at det er et mål i sig selv – at borgerne i Skanderborg Kommune trives mentalt, fysisk og socialt. Samtidig med
- at trivsel også er vejen til, at den enkelte har overskud til at sætte fokus på egen sundhed.

At vi er fælles om trivsel sigter til,

- at trivsel er et fælles ansvar, - som involverer både dig og mig og naboen, borgere, lokalsamfund, virksomheder og kommune.
- At fællesskaber er væsentlige, - også når vi skal styrke den sociale lighed i sundhed.
- At vi står over for en svær opgave, der kun kan løses med et fælles ejerskab.
- Vi opnår større effekt, hvis vi går i samme retning - samtidigt.

”Fælles om trivsel i ungelivet”

Udvalget ønsker at prioritere, at vi i Skanderborg Kommune er fælles om at skabe trivsel i ungelivet

Indsatsen

Der lægges op til, at mulighederne afsøges for, at der kan etableres en dansk/Skanderborg-version af den islandske indsats inden for ungeområdet.

Udvalgets inspiration fra Islandsturen vil her kunne bringes i spil, og der vil desuden kunne hentes inspiration fra en model Sundhedsstyrelsen afprøver sammen med en række udvalgte kommuner.

Modellen er inspireret af de islandske erfaringer og består bl.a. af:

- (a) Et monitoreringsværktøj til at afdække unges trivsel og adfærd og danne baggrund for valg af lokale tiltag.
- (b) Involvering af forældre og lokale aktører i f.eks. større involvering i fritidsaktiviteter, forældreaftaler om alkohol eller samarbejde om et tryggere natteliv.
- (c) Vidensbaseret rådgivning.

Der ønskes desuden et fokus på, at indsatsen også rummer "ung til ung-tiltag".

Målgruppe

Primær målgruppe: Unge

Sekundær målgruppe: Forældre, Skole, Fritidsaktører, m.fl.

Tiltaget sigter til, at der etableres fælles almene initiativer samtidig med, at tiltaget også rummer potentiale til at understøtte særlige sårbare unge-målgrupper.

Virkning

Tiltaget rummer potentiale til både at fremme den fysiske, sociale og mentale trivsel og sunde vaner/livsstil.

Lokalsamfund – som metode

- Der er her fokus på udvalgte lokalområder/boligområder.
Metoden rummer dermed mulighed for, at indsatsen differentieres afhængighed af, hvilke lokalområder der har de største udfordringer. Samtidig med at det er vigtigt, at indsatsen balanceres således, at der er opmærksomhed på at undgå stigmatisering og eksklusion.
- Metoden rummer en helhedsorienteret og lokal forankret tilgang, hvor lokale borgere er aktive medskabere af trivsel og sundhed i hverdagen.
Det vil sige en tilgang, hvor der lægges særlig vægt på empowermentstrategier og inklusion. Kommunen kommer ikke med den færdige løsning, men tiltagene udformes af og med borgerne, og der tages højde for, at forandringer sker i sammenhæng med opbygning af relationer og tillid.
- Der er her et potentiale i at bringe erfaringer fra ”projekt Højvangen” o. lign. videre til andre lokalområder.
- Udgangspunktet er et tværgående og koordineret fokus på at mobilisere og aktivere lokale ressourcer. Karakteristik er også, at metoden forholder sig til de sociale vilkår bag om sundhed, - der hvor vi lever og bor.
- Metoden rummer potentiale til både at fremme den fysiske, sociale og mentale trivsel, og sunde vaner/livsstil.
- Metoden er potentielt relevant for borgere 0-100 år.

Natur – som metode

- Afsættet er det sundhedsfremmende potentiale i at anvende natur og integrere udeliv i de kommunale indsatser.
- Natur og udeliv rummer mulighed for både ro og fordybelse, fysisk aktivitet, styrkelse af fællesskaber, m.m.
- Det kan både omhandle omlægning af eksisterende sundhedsindsatser, borgerrettede tilbud på andre fagområder, styrkelsen af adgangen til rekreative områder, m.m.
- Natur som metode vil både kunne indgå som del af eksisterende opgaver og en del af nye udviklingsinitiativer.
- Metoden rummer potentiale til både at fremme den fysiske, sociale og mentale trivsel og sunde vaner/livsstil.
- Ny viden. Det er samtidig også en metode, der for nogle fagområder er helt ny og kan kræve ny inspiration og viden, således at både kvaliteten og borgernes inddragelse i indsatserne sikres.
- Natur som metode vil kunne være relevant i relation til alle målgrupper 0-100 år.

Politisk ramme

- Byrådets vision ”Mennesker møder mennesker”
- Sundhedspolitikken vision og de 6 strategispor
 1. Den mentale trivsel styrkes
 2. Større lighed i sundhed
 3. Sunde rammer, der gør det sunde valg let
 4. Borgernes sunde livsstil styrkes
 5. Et stærkt nært sundhedsvæsen
 6. Sundhed som fælles opgave
- Sundhedsaftalen 2019-2023 (Region Midt)
 - Vision
 - Mere lighed i sundhed – socialt og geografisk
 - På borgerens præmisser
 - Sundhedsløsninger tæt på borgeren
 - Mere sundhed for pengene
 - Indsatsområder (vedr. sundhedsfremme og forebyggelsesområdet)
 1. Fælles investering i forebyggelse –først med fokus på rygning, (dernæst overvægt/bevægelse)
 2. Den nære psykiatri – først med fokus på mental sundhed hos børn og unge samt voksne borgere med svær psykisk sygdom.

Byrådets eksisterende prioriteringer ("træer")

Med forankring i Kultur-, Sundheds- og Beskæftigelsesudvalget:

- Røgfri Skanderborg 2025

- Forandringer 2020
 - Fjernelse af sundhedsinvesteringsmidler
 - Reduktion af sundhedsplansmidler
 - Kultur på recept-lignende forsøg

- Forandringer 2021 (Jf. eksisterende budgetaftale 2021)
 - Større fokus på motion og natur i indsatserne på beskæftigelses- og sundhedsområdet
 - Flytning af sundhedsområdet til Ældre & Handicap. (Effektivisering).

Hvad skal prioriteres?

Udvalget ønsker at drøfte oplægget til fremtidige ambitioner og prioriteringer med sigte på en afklaring af,

- a. Hvad finder Byrådet særlig vigtigt at prioritere i den fremtidige udmøntning af sundhedspolitikken?
- b. Hvilke virkninger ønsker Byrådet af de fremtidige prioriteringer?
- c. På hvilken måde ønsker udvalgene at bidrage i udmøntningen af sundhedspolitikken?